

Література

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 11. – Ст. 143.
2. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. // Офіц. вісн. України. – 2003. – № 11. – Ст. 461.

УДК 347.15/18 (043.2)

Рошук М. В., Черкаська М. І., студентки,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Білоусов В. М., старший викладач

ФІЗИЧНА ОСОБА ЯК СУБ'ЄКТ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИХ ВІДНОСИН

Кожна людина відрізняється від інших і кожним днем відрізняється від себе. Саме це твердження розкриває відмінність правового статусу різних осіб, а також динаміку правового статусу окремої людини протягом її життя. Проблеми існування фізичної особи як суб'єкта цивільних правовідносин є актуальним сьогодні, коли людина, її життя, честь та гідність є найвищою соціальною цінністю [1].

Над даною темою працювали та продовжують її досліджувати сьогодні такі науковці в цивільній сфері права, як: Бірюков І., Д'ячкова Н. А., Данилова Л. Я., Михайлова І. А., Борисова В. І., Баранова Л. М., Жилінкова І. В., Харитонов Е. О., Дзера О. В., Кузнецова Н. В. та інші.

Існують різноманітні точки зору щодо позиції визначення поняття «людина». З юридичної точки зору це індивідуальний учасник правових відносин – суб'єкт правовідносин. Людина щодня вступає у правовідносини. Найчастіше ці відносини є цивільно-правового характеру, починаючи від дрібного побутового правочину і закінчуючи створенням особливого суб'єкта – юридичної особи.

Сучасне цивільне право визначає людину як учасника цивільно-правових відносин надаючи їй визначення «фізичної особи». Особі властиві риси та якості, які характеризують людину в суспільному значенні й містять соціальну ознаку. Це, зокрема: здатність мислити й приймати рішення, які є не інтуїтивними, а усвідомленими; індивідуальність, свобода, яка забезпечує реалізацію особистих інтересів і не порушує прав інших суб'єктів; відповідальність перед суспільством.

Головним засобом індивідуалізації кожної фізичної особи є її ім'я, адже саме під ним особа набуває та здійснює свої права та обов'язки. Виникає питання щодо реалізації права особи на ім'я. Ім'я надається з народження, саме тому у практиці можуть траплятися випадки, коли

особи використовують своє право на зміну імені, коли її воно не влаштовує.

При характеристиці правового статусу фізичної особи першим елементом є правоздатність. Цивільна правоздатність фізичної особи – це здатність фізичної особи мати цивільні права та обов'язки.

Однією з найбільш фундаментальних категорій у цивільному праві є цивільна дієздатність фізичної особи. Відповідно до чинного законодавства дієздатність – знатність набувати для себе цивільних прав, здійснювати набуті цивільні права, створювати для себе цивільні обов'язки, виконувати створені цивільні обов'язки, нести відповідальність у разі невиконання створених для себе обов'язків. З методологічних позицій виділяють такі складові дієздатності: правочиноздатність, щодо можливості укладання правочинів; деліктоздатність, щодо можливості нести цивільно-правову відповідальність; тестаментоздатність, щодо можливості бути учасником спадкування; трансдієздатність, щодо можливості обирати собі представників; бізнесдієздатність, щодо можливості займатися підприємницькою діяльністю. Деліктоздатність іноді виділяють як самостійний елемент [2, с. 42].

При характеристиці фізичної особи як інституту цивільного права неможливо уникнути інституту місця проживання, адже він має важливе значення для здійснення і захисту прав фізичної особи, забезпечення стабільності цивільних відносин. Місцем проживання фізичної особи є житловий будинок, квартира, інше приміщення, придатне для проживання в ньому (гуртожиток, готель тощо), у відповідному населеному пункті, в якому фізична особа проживає постійно, переважно або тимчасово.

Відкритим залишається питання щодо реалізації прав щодо вільного вибору місця проживання неповнолітніми особами, які перебувають у навчальних закладах у тому випадку, коли неповнолітній висловлює бажання проживати поза закладом, тим самим реалізуючи своє право на вільний вибір місця проживання.

Іншим вагомим інститутом при характеристиці фізичної особи є можливість набуття нею особливого статусу – фізичної особи-підприємця. Право на здійснення підприємницької діяльності мають як юридичні, так і фізичні особи, причому це стосується фізичних осіб тільки з повною фізичною дієздатністю за умови їх державної реєстрації в порядку, встановленому законом [3].

Таким чином, фізична особа як учасник цивільно-правових відносин має у своєму статусі дієздатність, котра визначається на підставі правоздатності та відповідно до віку та стану здоров'я. Важливе значення має місце

проживання фізичної особи. Особливе місце посідає фізична особа-підприємець, реалізуючи право на зайняття підприємницькою діяльністю.

Отже, аналізуючи цивільно-правовий статус фізичної особи, необхідно зауважити, що дискусійними моментами у цивільному законодавстві є: по-перше, деталізація права особи на ім'я у аспекті лінгвістичного навантаження, по-друге, співвідношення правоздатності фізичної особи та правоздатності юридичної особи, по-третє реалізація неповнолітніми права на вільний вибір місця проживання та свободу пересування.

Література

1. Конституція України від 28 червня 1996 р: чинне законодавство зі змінами та доповненнями станом на 29 серпня 2011 р.: (ОФІЦ. ТЕКСТ). – К.: ПАЛИВОДА А. В., 2011. – 56 с.

2. Бірюков І. До питання визначення термінів «громадянин» і «фізична особа» / І. Бірюков // Підприємництво, господарство і право. – 2001. – № 7 – С. 42-43.

3. Михайлова И. А. Гражданская правосубъектность физических лиц: проблемы законодательства, теории и практики: Автореф. дис. докт. юрид. наук 12.00.03 / И. А. Михайлова // Режим доступа: <http://www.lawbook.org.ua/ru/12.00.03.shtml>.

УДК 347.65/.68(043.2)

Самборська А. Г., студентка,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Білоусов В. М., старший викладач

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА, ЩО РЕГУЛЮЄ СПАДКОВІ ВІДНОСИНИ

Майже кожна людина, примножуючи свої матеріальні статки, хоче їх залишити після своєї смерті нащадкам. Здавалося б, що складного в тому, щоб заповісти своє майно чи прийняти спадщину? Однак, на практиці виявляється, що проблем є багато і не всі їх можна вирішити в позасудовому порядку. Ці проблеми виникають переважно при спадкуванні за законом, оскільки за наявності заповіту спадкування стає більш визначеним і врегульованим з точки зору кола спадкоємців, які чітко зазначені у заповіті.

Темі спадкування присвячена ціла книга – шоста Цивільного кодексу України.